

Rekomendacja nr 55/2013

z dnia 20 maja 2013 r.

Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych

**w sprawie zasadności wydawania zgód na refundację
produktu leczniczego Sulfadiazin (sulfadiazinum), tabletki á 500 mg,
we wskazaniu toksoplazmoza**

Prezes Agencji rekomenduje wydawanie zgód na refundację produktu leczniczego Sulfadiazin (sulfadiazyna), tabletki á 500 mg, we wskazaniu toksoplazmoza.

Uzasadnienie rekomendacji

Prezes Agencji, przychylając się do stanowiska Rady Przejrzystości¹, uważa, że sulfadiazyna w skojarzeniu z pirymetaminą jest skuteczna w leczeniu zarówno wrodzonej toksoplazmozy, jak i toksoplazmozy nabytej o ciężkim przebiegu, np. u pacjentów z obniżoną odpornością (AIDS, immunosupresja, przewlekła kortykoterapia, wrodzone lub nabyte upośledzenie odporności), co potwierdzają dostępne dowody naukowe.

Ekspert kliniczny podkreśla, że skojarzone leczenie sulfadiazyną z pirymetaminą jest aktualnie jedyną formą skutecznej terapii w przedmiotowym wskazaniu. Światowe wytyczne kliniczne rekomendują terapię ciężarnych antyfoliantami (pirymetamina i sulfadiazyna) przez cały okres ciąży, pod ścisłym nadzorem specjalisty, gdyż jedynie taki schemat leczenia zmniejsza znacząco liczbę ciężkich uszkodzeń płodu wywołanych przez *Toxoplasma gondii*.

Mając na uwadze powyższe oraz konsekwencje niepodjęcia leczenia toksoplazmozy w postaci obniżenia sprawności życiowej i możliwości aktywnego funkcjonowania w społeczeństwie, a w skrajnych przypadkach nawet obumarcia płodu, zasadne jest finansowanie technologii ze środków publicznych.

Przedmiot wniosku

Produkt leczniczy Sulfadiazin nie posiada ważnego pozwolenia na dopuszczenie do obrotu na terytorium Polski, może być jednak sprowadzany z zagranicy, jeżeli jego zastosowanie jest niezbędne dla ratowania życia lub zdrowia pacjenta, na warunkach i w trybie określonym w art. 4 ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne, tj. na podstawie zapotrzebowania wystawianego przez szpital albo lekarza prowadzącego leczenie poza szpitalem, potwierdzone przez konsultanta z danej dziedziny medycyny. Minister Zdrowia może wydać zgodę na refundację sprowadzanego leku na podstawie art. 39 ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (dalej: ustawy o refundacji).

Liczba zgód Ministra Zdrowia na sprowadzenie z zagranicy produktu leczniczego Sulfadiazin, tabletki 500 mg, wynosiła odpowiednio:

- 2012 rok – 50 zgód na import Sulfadiazin-Heyl, łączna kwota zgód na refundację wyniosła 7 318-10 019 PLN netto (46 op. po 100 tabl.) i 3 160 PLN netto (60 op. po 30 tabl.) oraz 3 zgody na import Sulfadiazin-ECOBI, przy czym koszt produktu jest trudny do oszacowania (72 op. po 20 tabl.)
- 2013 rok - 76 zgód na import Sulfadiazin-Heyl, łączna kwota zgód na refundację wyniosła 17 356-23 740 PLN netto (109 op. po 100 tabl.) i 632 PLN (12 op. po 30 tabl.) oraz 3 zgody na import Sulfadiazin-ECOBI, przy czym koszt produktu jest trudny do oszacowania (46 op. po 20 tabl.)

Problem zdrowotny

Toksoplazmoza (łac. *toxoplasmosis*, ang. *toxoplasmosis*) jest pasożytniczą chorobą ludzi i zwierząt, spowodowaną zarażeniem pierwotniakiem *Toxoplasma gondii*.

Toksoplazmoza jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych inwazji pasożytniczych i chorób odzwierzęcych, występuje endemicznie na całym świecie. Szczególną grupą ryzyka są seronegatywne kobiety w ciąży (w Polsce ok. 50%). Częstość toksoplazmozy wrodzonej w Polsce wynosi 1-2/1000 urodzeń.

Przebieg kliniczny zależy od rodzaju postaci inwazyjnej pierwotniaka, źródła zarażenia, patogenności szczepu, sprawności układu odporności oraz intensywności inwazji.

U osób immunokompetentnych przebieg jest zwykle bezobjawowy lub skąpoobjawowy (85% przypadków).

Toksoplazmoza może przebiegać w postaci węzłowej (powiększenie węzłów chłonnych najczęściej szyjnych, karkowych i potylicznych do średnicy 3 cm; węzły są tkliwe w ostrym okresie inwazji, potem niebolesne, nie ropieją), postaci ocznej (zapalenie siatkówki i naczyńówki); postaci uogólnionej (objawy ze strony jednego lub kilku narządów wewnętrznych (zapalenie mięśnia sercowego, płuc, opłucnej, wątroby z jej powiększeniem, powiększenie śledziony, niedokrwistość, skaza krwotoczna) i/lub OUN (zapalenie mózgu, opon mózgowo-rdzeniowych, rdzenia kręgowego, zapalenie wielonerwowe)).

Zarażenie płodu w wyniku parazytemii *T. gondii* u kobiety w ciąży lub tuż przed zapłodnieniem nazywane jest toksoplazmozą wrodzoną i może powodować: samoistne poronienie lub wewnątrzmaciczne obumarcie płodu, objawowe zarażenie płodu i noworodka (postać uogólniona z bardzo poważnymi następstwami rozwojowymi), rozwinięcie się w pierwszych miesiącach życia niemowlęcia postaci uogólnionej lub narządowej choroby, odległą reaktywację zarażenia w okresie młodzieńczym lub u młodych osób dorosłych oraz postać skąpoobjawową lub bezobjawową.

Najcięższe następstwa dla płodu niesie zarażenie w I trymestrze (poronienie, obumarcie płodu, ciężkie zaburzenia neurologiczne) i II trymestrze ciąży (ciężkie zapalenie OUN z poważnymi zaburzeniami neurologicznymi).

Nieleczona toksoplazmoza, także gdy zarażenie przebiega bezobjawowo, wykazuje tendencję do wielokrotnych nawrotów, najczęściej w 2. i 3. dekadzie życia jako postać oczna powodująca zapalenie gałki ocznej, trwałe ubytki w polu widzenia, niedowidzenia, ślepotę. Choroba wywołuje istotne i znaczne obniżenie sprawności życiowej i możliwości aktywnego funkcjonowania w społeczeństwie.

U osób z prawidłową odpornością leczenie przyczynowe postaci nabytej zwykle nie jest konieczne. Inwazja rozsiana lub ośrodkowego układu nerwowego, u osób z obniżoną odpornością musi być leczona farmakologicznie.

Rokowanie jest dobre w przypadkach toksoplazmozy nabytej u pacjentów z prawidłową funkcją układu odpornościowego, niepewne u pacjentów z upośledzoną odpornością oraz u dzieci

z wrodzoną postacią zarażenia. Całkowity odsetek zgonów w przypadkach toksoplazmozy wrodzonej sięga do 10%.

Opis wnioskowanego świadczenia

Produkt leczniczy Sulfadiazin zawiera substancję czynną sulfadiazyna i zalicza się do sulfonamidów o średnim czasie działania (kod ATC J01EC02). Mechanizm działania leku polega na silnym i krótkotrwałym działaniu bakteriostatycznym; zaburza syntezę kwasów nukleinowych wskutek hamowania przemiany kwasu paminobenzoesowego w kwas dihydrofoliowy, a następnie w kwas foliowy.

Sulfadiazyna wykazuje efektywne działanie pierwotniakobójcze w kierunku toksoplazmozy wyłącznie w skojarzeniu z pirymetaminą.

Sulfadiazyna jest stosowana także w nokardiozie, ziarniniaku wenerycznym, profilaktyce gorączki reumatycznej u pacjentów z nadwrażliwością na penicyliny, rzadziej w ostrych zakażeniach dróg moczowych.

Alternatywne technologie medyczne

Ekspert kliniczny poproszony przez Agencję o opinię wskazuje, że aktualnie w Polsce i na świecie, nie jest dostępna inna technologia medyczna, która byłaby równie efektywna w dłuższym okresie, jak sulfadiazyna w terapii skojarzonej z pirymetaminą.

Sulfadiazyna może być krótkotrwale zastąpiona przez klindamycynę, również podawaną w skojarzeniu z pirymetaminą. Całkowite zastąpienie lub wyparcie sulfadiazyny klindamycyną nie jest możliwe, z uwagi na konieczność prowadzenia długotrwałej terapii przeciw pasożytniczej (rozpoczęcie terapii w okresie prenatalnym od momentu potwierdzenia zarażenia u płodu oraz jej kontynuowanie do 12-24 miesięcy po urodzeniu dziecka).

Skuteczność kliniczna

Odnaleziono 19 publikacji dotyczących badań klinicznych oraz 3 przeglądy systematyczne The Cochrane Collaboration dotyczące leczenia toksoplazmozy. Do analizy zostały włączone wyniki przeglądu systematycznego Dedicoat 2011 oraz 3 prospektywnych, randomizowanych, opublikowanych w języku angielskim badań klinicznych III fazy (Soheilian 2005, Soheilian 2011, Balaskas 2012), dodatkowo została omówiona publikacja Foulon 1999.

We wszystkich tych publikacjach wskazywano na skuteczność skojarzenia sulfadiazyny z pirymetaminą w leczeniu toksoplazmozy. Ponadto lek ten wskazywany jest jako stosowana terapia także w publikacjach medycznych takich jak Szczeklik 2011.

Celem przeglądu Dedicoat 2011 było określenie najbardziej skutecznej terapii w toksoplazmozowej encefalopatii (TE) u dorosłych zarażonych wirusem HIV. Różne schematy leczenia porównywano w odniesieniu do odpowiedzi klinicznej i radiologicznej, śmiertelności, zachorowalności i poważnych działań niepożądanych. Oceniano następujące interwencje: pirymetamina + sulfadiazyna (P+S), pirymetamina + klindamycyna (P+C), trimetoprim + sulfametoxazole (TMP+SMX). Do przeglądu włączono 3 badania RCT (Dannemann et al. 1992, Katlama et al. 1996 - P+S vs P+C; Torre et al. 1998 - P+S vs TMP+SMX). Autorzy przeglądu wnioskują, że dostępne dowody nie wskazują na istotną statystycznie przewagę któregośkolwiek ze stosowanych schematów leczenia TE (zarówno w kontekście odpowiedzi na leczenie jak i zdarzeń niepożądanych).

W badaniu Soheilian 2005, w którym oceniano skuteczność terapii P+S w porównaniu z TMP+SMX. Objawy aktywnej toksoplazmozy ocznej ustąpiły u wszystkich pacjentów po 6 tygodniach terapii. Nie stwierdzono istotnej statystycznie różnicy w średniej redukcji siatkówkowo-naczyniówkowego rozmiaru zmiany (60% vs. 59%, $p=0,75$), ani w poprawie ostrości widzenia po leczeniu pomiędzy dwiema grupami. Ogólny wskaźnik nawrotów po 24 miesiącach obserwacji wynosił 10,16%

(6 pacjentów), nie było istotnych różnic między grupami ($p=0,64$). Działania niepożądane były podobne w obu grupach.

W badaniu Sohelilian 2011, oceniającym skuteczność doszklitkowego podania klindamycyny z deksametazonem (IVCD) w porównaniu z klasycznym leczeniem (CT) tj. sulfadiazyną z pirymetaminą plus prednisolon, w obu leczonych grupach odnotowano istotną statystycznie redukcję zmiany po zastosowanym leczeniu (grupa leczonych IVCD $p<0,001$ i leczonych CT $p=0,009$). Różnica w średniej procentowej redukcji po 6 tygodniach leczenia nie była istotna statystycznie. W odniesieniu do ostrości widzenia uległa ona poprawie w obu grupach jednak różnica pomiędzy nimi również nie była istotna statystycznie.

Badanie Balaskas 2012, poświęcone porównaniu terapii P+S z terapią azytromycyną, wykazało brak istotnych statystycznie różnic pomiędzy grupami w zakresie głównych punktów końcowych odnoszących się do efektywności leczenia. Terapia azytromycyną była lepiej tolerowana przez pacjentów.

Badanie Faulon 1999 wskazuje, że leczenie przeciwprzywrotniakowe kobiety ciężarnej z pierwotną toksoplazmozą nie zmniejszało ryzyka zarażenia płodu, ale znamienne ograniczało ryzyko wystąpienia następstw wrodzonej toksoplazmozy, zwłaszcza ciężkich. Ryzyko było tym mniejsze, im wcześniej po stwierdzeniu serokonwersji rozpoczęto leczenie ciężarnej.

Skuteczność praktyczna

Nie odnaleziono dowodów naukowych dokumentujących skuteczność praktyczną.

Bezpieczeństwo stosowania

Występującymi przy zastosowaniu przedmiotowego leczenia działaniami niepożądanymi były: zaburzenia żołądkowo-jelitowe: nudności, wymioty, rzadziej biegunka; zaburzenia skórne: objawy uczuleniowe (głównie pokrzywka), rzadziej pęcherzowy rumień wielopostaciowy (zespół Stevensa-Johnsona), martwica toksyczno-rozplywna naskórka (zespół Lyella), nadwrażliwość na światło; zaburzenia hematologiczne: leukopenia, neutropenia, małopłytkowość, rzadziej agranulocytoza, niedokrwistość megaloblastyczna; inne: zapalenie wątroby, wstrząs anafilaktyczny, obrzęk Quinckego, zaburzenia czynności nerek, jałowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Sulfadiazyna stwarza większe ryzyko krystalurii ze względu na małą rozpuszczalność w moczu (szczególnie u chorych na AIDS).

EMA zakwalifikowała sulfadiazynę jako substancję o znanym ryzyku wywoływania zespołu Stevensa-Johnsona oraz toksycznej martwicy naskórka. Zarekomendowano także wprowadzenie odpowiednich zapisów do ChPL oraz ulotek dla pacjentów.

Stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów zdrowotnych

Ustalona przez Agencję cena produktu Sulfadiazin (sulfadiazyna) 0,5 g, 100 tabl. w opakowaniu, wynosi 173,63 PLN. Sulfadiazyna stosowana jest w dawce 1 g 3 razy dziennie, w zależności od postaci toksoplazmozy:

- w postaci ostrej - podawana przez 3 tygodnie generuje koszt leczenia równy 218,77 PLN,
- w postaci ocznej - podawana przez 6-8 tygodni generuje koszt leczenia od 437,55 PLN do 583,40 PLN.

Sulfadiazyna podawana jest w skojarzeniu z pirymetaminą. W Polsce dopuszczony do obrotu jest produkt leczniczy zawierający pirymetaminę (Daraprim, tabl. 25 mg, op. 30 tabl., podmiot odpowiedzialny GlaxoSmithKline Export Ltd). Produkt ten nie jest refundowany zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych na dzień 1 maja 2013 r. Zgodnie z odnalezionymi informacjami cena 1 opakowania to 8,72 PLN.

Omówienie rekomendacji wydanych w innych krajach w odniesieniu do ocenianej technologii

Odnaleziono 7 pozytywnych wytycznych klinicznych, które rekomendowały zastosowanie skojarzenia sulfadiazyny i pirymetaminy w różnych postaciach toksoplazmozy: u dzieci, kobiet ciężarnych, pacjentów po przebytych transplantacjach, pacjentów zakażonych wirusem HIV, z zapaleniem mózgu (SOGC 2013, CPS 2013, NHC 2011, CDC 2009, IDSA 2008, ASHM 2004, CANADA 2004).

Odnaleziono 1 pozytywną rekomendację refundacyjną nowozelandzkiego Pharmacology and Therapeutics Advisory Committee (PTAC 2012) dotyczącą finansowania sulfadiazyny we wskazaniu toksoplazmoza. PTAC rekomenduje jednocześnie ograniczenie możliwości przepisywania leku do kilku specjalności: specjalistów chorób zakaźnych, mikrobiologów klinicznych i położników. W Nowej Zelandii lek jest refundowany w 100%.

Odnalezione informacje wskazują, że w Wielkiej Brytanii lek może być zlecany z wyboru lekarza GP (ang. *general practice*) lub jest dostępny bez ograniczeń w opiece specjalistycznej.

Podstawa przygotowania rekomendacji

Rekomendacja została przygotowana na podstawie zlecenia z dnia 22.04.2013 r. Ministra Zdrowia (znak pisma: MZ-PL-460-18536-1/AL/13), w sprawie zbadania zasadności wydawania zgody na refundację produktu leczniczego Sulfadiazin (sulfadiazinum), tabletki á 500 mg we wskazaniu: toksoplazmoza, na podstawie art. 31e ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.) i w związku z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696, z późn. zm.), po uzyskaniu stanowiska Rady Przejrzystości nr 75/2013 z dnia 20 maja 2013 r. w sprawie zasadności wydawania zgody na refundację produktu leczniczego Sulfadiazin (sulfadiazinum) tabl. 500 mg, we wskazaniu: toksoplazmoza.

Piśmiennictwo

1. Stanowisko Rady Przejrzystości nr 75/2013 z dnia 20 maja 2013 r. w sprawie zasadności wydawania zgody na refundację produktu leczniczego Sulfadiazin (sulfadiazinum) tabl. 500 mg, we wskazaniu: toksoplazmoza.
2. Raport Nr: AOTM-OT-431-11/2013. Sulfadiazin (sulfadiazinum) tabl. 500 mg we wskazaniu: toksoplazmoza. Raport ws. zasadności wydawania zgody na refundację produktu leczniczego.